

Avos (1:8)

אל תעש עצמך כעורכי הדיינים — **Do not make yourself like those who are lawyers.** — Yehudah ben Tabbai says: יהודה בן טבאי אומר

Kesubos (52b)

קריביה דרבי יוחנן הוה להו איתת אבא — **Relatives of R' Yochanan had a widow of their father who needed healing every day.** — They came before R' Yochanan and told him about the situation. — **He said to [the relatives]:** איזלו קוצו ליה מידי לרופא — **Go, fix some price with a doctor.** Then, since this fixed expense would no longer resemble the ongoing expense of sustenance, the heirs would not be required to bear it.

R' Yochanan subsequently lamented:

עשינו עצמינו כעורכי הדיינים — **We made ourselves like lawyers!** — R' Yochanan said: אומר רבי יוחנן

The Gemara asks:

ולבסוף — **Initially, when R' Yochanan gave his advice, what did he hold,** — מעיקרא מאי סבר — **and at the end, when he regretted it, what did he hold?** — מאי סבר

The Gemara answers:

ולבסוף סבר אדם חשוב — **Initially [R' Yochanan] held** that the verse, *And from your kin you shall not hide*, obligated him to come to the aid of his relatives. — מעיקרא סבר „ומבשרך לא תתעלם” — **But at the end he held that a prominent person is different,** and should not advise even a relative.

Kesubos (85b-86a)

קריבתיה דרב נחמן זבינתה לכתובתה בטובת הנאה — **A relative of Rav Nachman sold her kesubah for a small amount.** — She was divorced and then died, leaving behind a daughter. — **[The purchasers] came and claimed** the rights to the *kesubah* from her daughter. — אמו קא תבעי לה לברתה — **Rav Nachman, who was the daughter's relative, said to them:** ליכא דליסבא לה עצה — **Is there no one who can give her the following advice?** [86a] — **Let her go and forgive her father** the debt stemming from *her mother's kesubah*, — ותירתה מיניה — **and she will eventually inherit [the money] from him.** — [The daughter] heard Rav Nachman's suggestion, went and forgave the *kesubah* debt.

עשינו עצמינו כעורכי הדיינים — **We made ourselves like lawyers!** — Rav Nachman said: אומר רב נחמן

ולבסוף מאי סבר — **Initially, when Rav Nachman gave his advice, what did he hold, and at the end, when he regretted it, what did he hold?** — מעיקרא מאי סבר

ולבסוף סבר אדם חשוב — **Initially, [Rav Nachman] held** that the verse, *and from your kin you shall not hide*, obligated him to come to the aid of his relative. — מעיקרא סבר „ומבשרך לא תתעלם” — **But at the end he held that a prominent person is different.**

שלחן ערוך (חשן משפט יז, ט) - וצריך להתיישב בדבר זה הרבה כדי שלא יהיה כעורכי הדיינים.

עורכי הדיינים

פירוש המשניות לרמב"ם - הם אנשים שלומדים הטענות והדין עד שיהיו בקיאים בני אדם בדיניהם שהם מחברים שאלות ותשובות כשיאמר הדין כך ענה כך וכשיטעון בעל הדין כך תהיה תשובתך כך כאילו הם עורכין הדין ובעלי הדין לפניהם... והזהיר מהדמות להם רצה לומר ללמד אחד מבעלי הדין טענה שתועילהו... ואף על פי שידע בו שהוא העשוק ושחבירו טוען עליו שקר לפי מה שהוא חושב באמת עם כל זה אין מותר לו שילמדהו טענה שתצילהו ותועילהו כלל.

רש"י (מיוחס אבות) - אל תעש עצמך כאותם שמעריכין ומסדרין הטענות למי שאינם יודעין לטעון לפני הדיינים.

רבינו יונה - לא דבר כאן במלמד טענות של שקר לחברו כי אדם כזה הוא רשע גמור ועבירה גדולה היא זו, והכא במילי דחסידותא עסקינן אלא במי שמסדר לו טענותיו שבפיו ומטעים אותם ועורך לפני הדיינים ומגלה לו את הדין ואמר שאין ראוי לעשות כן כי יחשדוהו.

לפני הדיינים או לפני הבעלי דין

ר"ב - כאותן אנשים שעורכים ומסדרים טענות בעלי הדין לפני הדיינים, שאסור לאדם לגלות דינו לאחד מבעלי הדין ולומר לו עשה כך בשביל שתזכה בדיןך ואף על פי שידע שהדין עמו.

רש"י (סוטה מז:): - לוחשי לחישות, עורכי הדיינים ומתלחשים עם הדיינים לפתוח להם פתח בזכותו של זה ובחובתו של זה.

תוספות יום טוב - אף על פי שתחלת דבריו [של הר"ב] נראין שמפרש עורכי דיינין שהם עצמן מסדרין כך לפני הדיינים... אבל מסוף דבריו אתה למד שגם תחלת דבריו שעורכין ומסדרין טענות בעלי הדין לפני הדיינים, לא שהם מטעימים בעצמם לפני הדיינים אלא על ידי שמגלין לבעל דין לומר לו עשה כך הרי זה כאילו הם טוענים בפני הדיינים.

על הדין או על כל אדם

ב"ח - שמעינן [מרב נחמן] דבאינו אדם חשוב אין איסור לערוך לפני הדיינים ראיות לזכות קרובו אי נמי ללמוד לקרובו טענות אמת.

ש"ך (סו, פב) - כתב השלטי גבורים [בשם ריא"ז] פרק הכותב שמותר להשיא עצה למחול אם יגיע לו לירוש שום הנאה במחילה זו ובלבד שלא יהא המייעץ הזה מן הדיינים שאין לו לדיין ללמד טענות ותחבולות, והוא ממשמעות הש"ס שם בעובדא דקריבתא דרב נחמן.

שער המשפט (יז, ט) - ולא ידעתי דמנא ליה לחלק בהכי דמפשטא דמתניתינן דאבות דקתני אל תעש עצמך כעורכי הדיינים משמע דאף שהוא אינו דיין בדבר לא יעשה את עצמו כעורכי הדיינים, וכן משמע מדברי התוספות יום טוב שם והב"ח דאף לאיש אחר אסור.

הלכה פסוקה (יז, 198) - וכל הדברים האלו אמורים בענין השאת עצה אבל לענין טענות מבואר בפירוש הרמב"ם לאבות הנ"ל שאסור לכל אדם, ונראה שאף ריא"ז מודה בכך כי על ידי התחבולה משתנה עצם הדין כיון שהמציאות שדנים עליה שונתה.

אדם חשוב וקרוב

תוספות יום טוב - לפי זה אפילו שלא לקרובו שרי כשאינו אדם חשוב, והא דאמר רבי יוחנן משום מבשרך היינו דאי לאו הכי למה לו לעשות כן להפסיד שכנגדו... [אבל לשון רש"י אדם חשוב שאני שלומדים הימנו ויש שיעשו אף שלא לקרובים ע"כ אם כן כל שלא לקרובים הוא בכלל האזהרה דאל תעש וכו'.]

ערוך השלחן (יז, טו) - יש לו לאדם אפילו כשאינו דיין להתרחק עצמו מלהיות כעורכי הדיינים דהיינו שילמד לאחד מהבעלי דין טענות ולאמר לו תטעון כך וכך... וכן להטעים דברי אחד מהבעלי דין להדיין אפילו אינם דברים של שקר, וכן אין ליעץ לאחד מהבעלי דין לעשות דבר בהיתר כדי שיזכה בדין כמו ביתומים שחייבים לזון אל אשת אביהם... ואם הוא קרוב לבעל דין מותר לו לעשות כן כיון שהוא בהיתר, ואם אדם חשוב הוא צריך למנוע עצמו אף כשהוא קרובו.

שערי משפט (עמ' רסב) - שמענו בשם גדולי הפוסקים שכאשר יקבל הטוען רבני שכר תמורת השתדלותו אז הוא עצמו מרויח מזה ויש ללמוד ק"ו [מקרובו]. [וע"ש עוד אם חבירו בא להתייעץ עמו.]